

დღეღმას

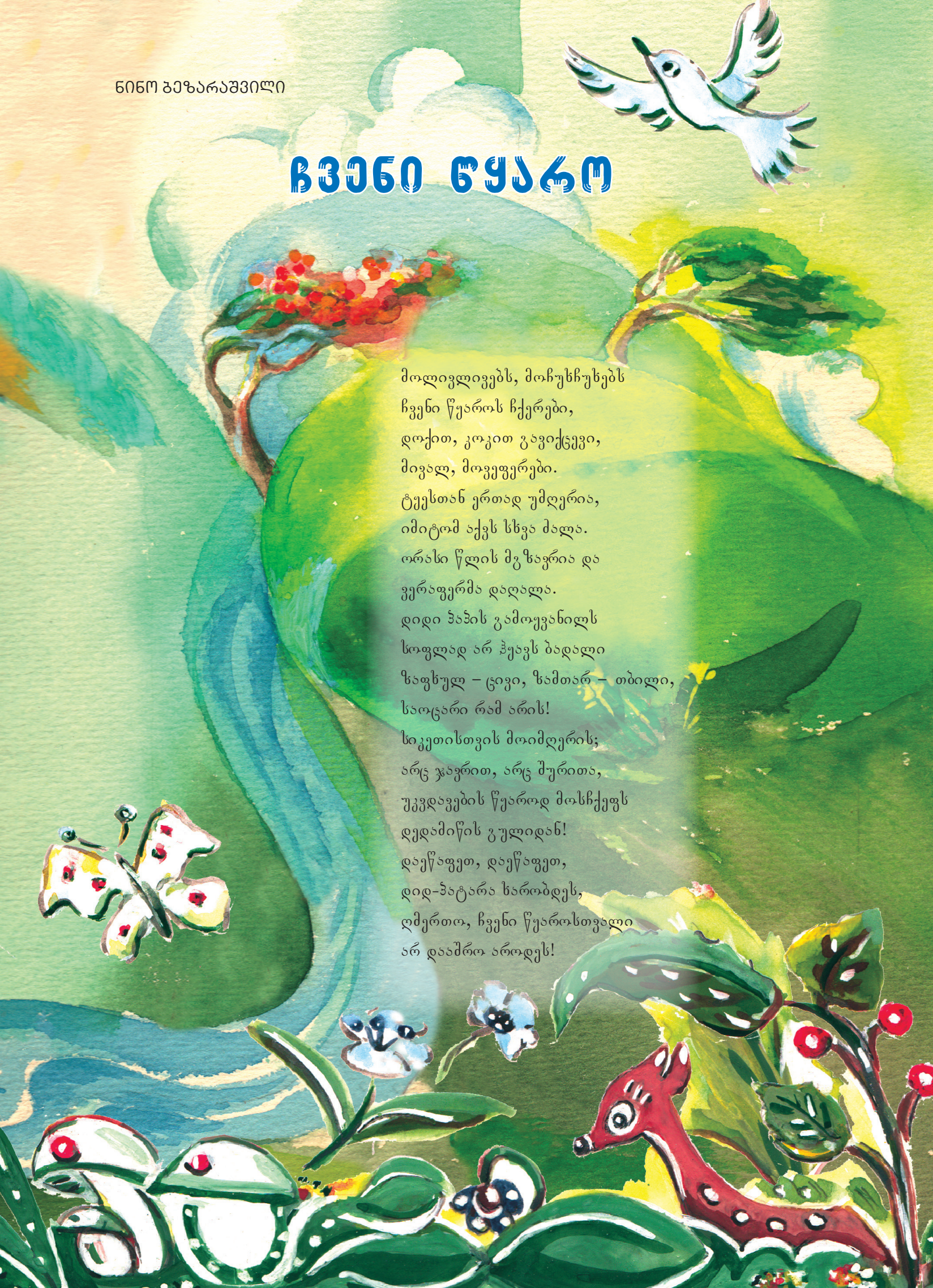
საბავშვო
109-3
საბავშვო

№5, 2013

ჩვენი წყარო

მოლივლივებს, მოჩუხჩუხებს
ჩვენი წყაროს ჩქერები,
დოქით, კოკით გავიქცევი,
მივალ, მოვეფერები.
ტეესთან ერთად უძღვრია,
იმიტომ აქვს სხვა ძალა.
ორასი წლის მკ საზრია და
ვერაფერმა დაღალა.
დიდი ჰაზის გამოყვანილს
სოფლად არ ჰყავს ბადალი
საფხულ – ცივი, სამთარ – თბილი,
საოცარი რამ არის!
სიკეთისთვის მოიმღერის;
არც ჯაფრით, არც შურითა,
უკვდავების წყაროდ მოსჩქეფს
დედამიწის გულიდან!
დაეწაფეთ, დაეწაფეთ,
დიდ-ჰატარა ხარობდეს,
ღმერთო, ჩვენი წყაროსთვალი
არ დააშრო აროდეს!

მეგობრობის ძალა

– ნოდრო! – ხბოსავით შეჰბლავლა თავისი კლასის მეგობარს გიორგიმ. ნოდარმა სკოლის ჩანთა ზურგზე მოიკიდა, მშობლები გადაკოცნა და აივანზე გავიდა.

– თანდილ, მოვდივარ! – მერვე სართულიდან გადასცახა დაბლა მდგომს.

ბიჭები ერთმანეთს ეზოში შეხვდნენ და ნელი სვლით სკოლისკენ გაემურნენ. გზაში კლასელი საბა შემოუერთდათ, რომელსაც სპეციალური ბადით ფეხბურთის ახალი ბურთი მოჰქონდა. მეგობრებს სიამაყით უჩვენა და დაჰპირდა, სპორტის გაკვეთილზე ფეხბურთს ამ ბურთით გათამაშებთო. ბიჭები ლაპარაკ-ლაპარაკით სკოლაში შევიდნენ და მეორე სართულზე, თავიანთი საკლასო ოთახისკენ გაემართნენ.

მაისის თვე იმ დღის დაბადებული იყო. შეუბღალავი მწვანით შემოსილ ბუნებას ციდან ღრუბლების არმადა თავს წამოსდგომოდა და არემარე გაენაცრისფერებინა. ჩიტების ჭიკჭიკიც არ ისმოდა, ირგვლივ ჩუმ სევდას დაესადგურებინა.

მოსწავლეების ყრიაძეების ხმა სკოლის ზარმა ჩაახშო. ოთახში კლასის დამრიგებელი, ქალბატონი ლეილა შევიდა, ბავშვებს მიესალმა და თავის მაგიდას მიაშურა. სია ამოიკითხა, შემდეგ ჩამოჯდა და წინა დღეს მიცემული დავალების შემოწმებას შეუდგა. მოსწავლეების უმრავლესობა მოთხრობას მშვენივრად მოჰყვა, დასმულ კითხვებსაც უპასუხა.

– კარგით, – კმაყოფილმა ჩაილაპარაკა მასწავლებელმა, შემდეგ კლასს დაკვირვებით გადახედა, – ბავშვებო, თუ იცით, რა დღეა დღეს?

– პირველი მაისია, – გაისმა აქეთ-იქიდან.

– კი, პირველი მაისია, – დაეთანხმა პედაგოგი, – დღევანდელი დღე ქრისტიანული სამყაროსთვის ერთ-ერთი უმძიმესია, ამ დღეს იუდაიმ ქრისტე გასცა.

კლასში ისეთი სიჩუმე ჩამოვარდა, ბუზის გაფრენას გაიგონებდით. ბავშვები სმენად იქცნენ.

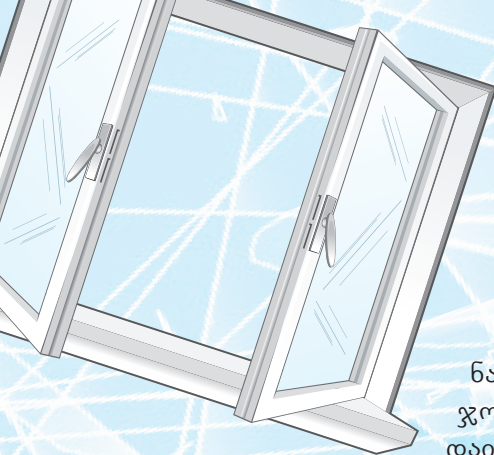
– ამ დღეს იესომ თავისი სამი მოწაფე: პეტრე, იაკობი და იოანე წაიყვანა გეთსიმანის ბაღში, რათა ელოცა. ლოცვის შემდეგ მოწაფეებს მათკენ მომავალი ხალხი დაანახა: „აჰა, მოახლოვდა ჩემი გამცემი“. მახვილებითა და კეტებით შეიარაღებულ ხალხს მისი მოწაფე, იუდა მოუძლოდა. იგი მივიდა იესოსთან: „გიხაროდეს, რაბი!“, – უთხრა და ეამბორა.

ამის შემდეგ შეიპყრეს ჩვენი მაცხოვარი და წაიყვანეს მღვდელმთავარ კაიაფასთან, – ლეილამ ამოიოხრა. შეჩერდა.

მთელ კლასში შინაგანმა სევდამ მოიკიდა ფეხი.

– შეხედეთ, – დამრიგებელმა ფანჯრებისკენ გაახედა ბავშვები, – ამინდიც როგორი მოწყენილია, თითქოს დღევანდელი დღის სიმძიმეს იზიარებს. ორი დღის მერე

ჯვარს აცვეს მაცხოვარი, რომელიც მესამე დღეს მკვდრეთით აღსდგა. მან სიკვდილით სიკვდილი დაამარცხა, ბავშვებო, – ბედნიერმა გადახედა კლასს.

– იუდას რა ბედი ენია? – იკითხა დამიანემ.

– იუდამ, ბავშვებო, გაცემის საფასური ოცდაათი ვერცხლი უკან დააბრუნა, შემდეგ თავი ჩამოიხრჩო და საკუთარი სული მუდმივი ტანჯვისთვის, ჯოჯოხეთისთვის განირა. ბავშვებო, თქვენ უნდა გაიზარდოთ, დიდები გახდეთ. დაიმახსოვრეთ, რომ დამბეზღებელი, გამცემი ადამიანი ვერ გაიხარებს, გაუფრთხილდით თქვენს ღირსებას, – ზარი დაირეკა, პედაგოგი წამოდგა, დავალებად ძველი დაუტოვა და ოთახიდან გავიდა.

დღემ მშვიდად ჩაიარა. ბოლო სპორტის გაკვეთილი უნდა ჰქონოდათ, მაგრამ მასწავლებლის ავადმყოფობის გამო უცდებოდათ. მოსწავლეთა უმრავლესობამ კლასი დატოვა. საბას ახალი ბურთის ხათრით ექვსი ყმანვილი ოთახში დარჩა.

– ფეხბურთი სად ვითამაშოთ? – იკითხა ნიკუშამ.

– სპორტდარბაზი ხომ თავისუფალია, – წამოიძახა პატარა გიორგიმ, რომელსაც გვარის გამო ჩაჩანას ეძახდნენ.

– მართალია, – დაეთანხმნენ მეგობრები.

ბიჭებმა ჩანთები ზურგზე მოიკიდეს და დერეფანში გავიდნენ. საბას ბადეში ჩადებული ბურთი წინ გაშვერილ მარცხენაში ეკავა და ნაბიჯმონაცვლეობით ფეხს ღონივრად ურტყამდა. ბოლოს ბადემ ვერ გაუძლო დარტყმის სიძლიერეს და გაიხა. ახლა კი იგრძნო ბურთმა თავისუფლება, რამდენიმე მეტრი გაიფრინა და ფანჯრის მინას შეასკდა. სკოლაში გამეფებული სიჩუმე მინის მსხვრევის ხმამ დაარღვია.

– ვაიმე! – წამოიძახა საბამ და გახეული ბადე მოისროლა.

თითქოს მიწიდან ამოვიდაო, მანდატური იქვე გაჩნდა:

– რა ხდება?! – დაიყვირა და დამფრთხალ ყმანვილებს გადახედა, – რომელმა ჩაამტვრია მინა?!

– მკაცრად მიმართა.

ბიჭებს სახეზე აღმური მოსდებოდათ, დაბნეულებს თავები ჩაექინდრათ და, თითქოს განაჩენს ელოდებიანო, გასუსული იდგნენ.

ამ ხმაურზე სამასწავლებლოდან მასწავლებლები გამოიშალნენ. მათ შორის ბიჭების დამრიგებელი, ლეილაც იყო. ქალმა მოსწავლეებს დაკვირვებით გადახედა, შემდეგ მინაჩაღწეული ფანჯარას შეაცქერდა, არაფერი უთქვამს.

– ვინ ჩაამტვრია, თქვით, ვინ ჩაამტვრია? – განინმატებული ყვიროდა ლურჯ ფორმაში გამონყობილი მამაკაცი.

ბიჭებს თითქოს ენა ჩაეყლაპათ, ადგილზე მილურსმულელებით იდგნენ.

– სკოლიდან გავრიცხავთ, თქვე თავხედებო, თქვით, ვინ ჩაამტვრია? – არ ცხრებოდა მანდატური, – დამუნჯდით? ამოიღეთ ხმა!

– ბატონო ალექსი, ბიჭები ფულს შეაგროვებენ და მინას ჩასვამენ, ამ ერთხელ ვაპატიოთ, – სიტუაციის განმუხტვა სცადა ლეილამ.

– არავითარ შემთხვევაში, უნდა ვიცოდე, ვინ ჩაღწეა ფანჯარა! – თვალეზი დაუბრიალა ალექსიმ დამრიგებელს, – სათითაოდ შემოხვალთ ჩემს კაბინეტში და დამინერთ, ვინ ჩაამტვრია მინა! – პირველს ხელი ნოდარს ჩაავლო და თავისი ოთახისკენ წაიყვანა.

ყმანვილმა შიშნარევად გადახედა ერთადერთ დამცველს, ლეილა მასწავლებელს, რომელმაც თავი იმედიანად დაუქნია და გაუღიმა. ბიჭი, თითქოს ეშაფოტზე მიათრევენო, ისე შეჰყვავა ლურჯფორმიანს ოთახში. რამდენიმე

ნუთში უკან დაბრუნდა. შემდეგი თანდილა იყო, ისიც თავჩაქინდრული გამოვიდა კაბინეტიდან. ჯერი საბაზე მიდგა, რომელიც თავის მეგობრებს ასლუკუნებული დაუბრუნდა. ხმის ამოუღებლად დაბრუნდნენ დამიანე, ჩაჩანა და ნიკუშა – ბიჭები დამრიგებლის ირგვლივ უჩუმრად იდგნენ და კაბინეტიდან მანდატურის გამოსვლას ელოდნენ.

ნუთი ნუთს მისდევდა, მაგრამ ალექსი ოთახიდან არ გამოდიოდა. ცოტა ხანში ლეილა მასწავლებელმა გაბედა და მანდატურის ოთახის კარზე დააკაკუნა:

- შეიძლება, ბატონო ალექსი? – მონინებით იკითხა.
- მობრძანდით, – გაისმა მამაკაცის ხმა.

არ გასულა ხუთი ნუთი, რომ სახეგაცისკროვნებული ქალი დერეფანში გამოვიდა და წინილებივით მობუზულ მოსწავლეებს მიუახლოვდა. აქეთ-იქიდან სხვა მასწავლებლებიც შემოეხვივნენ, შედეგი ყველას აინტერესებდა. დამრიგებელმა მარჯვენაში ჩაბლუჯული ექვსი ფურცელი მაღლა ასწია და ყველას გასაგონად ხმამაღლა წარმოთქვა:

- ექვსივემ თავისი თავი დაასახელა, მე ჩავამტვრიე მინაო!
- სიამაყისგან თვალეები მოუნყლიანდა, დაიხარა და მონაფეები გულში ჩაიკრა.

ელგუჯა ლეხანიძე

ერთი შეკითხვა

ჩემო სატულა გვრიტებო,
თქვენი გამოცდა მწადია,
აბა, თუ მეტყვით, ვის უთქვამს,
დაუწერ-დაუსატია,
„ლექსი ღომისა სწორია,
ძუ იეოს, თუნდა სუადია!“

ჩვენი ხმალი და ჯაჟარი

ჭკუა-გონებით იმეფა,
განაწრცო ჩვენი მთა-ბარი,
ქალი კი არა – ღმერთქალი,
ჩვენი ხმალი და ჯაჟარი,
ქვეყნის დიდება
იყო იმისთვის მთავარი,
ვინ იქნებოდა, თუ არა,
სწორუნოვარი .....

ანაბელი

დღეს დიდიდან, სათამაშო მატარებლით,
ტყეში მიდის ახლობლებთან ანას ბელი.
რა ჰქვიაო, რას კითხულობთ, რა ჰქვია და...
მშვენიერი სახელი აქვს: ა-ნა-ბე-ლი!

უუთით მიაქვს შოკოლადის დიდი ტორტი,
ვაშლისა და ბროწეულის კარამელიც.

...სისარულით შეეგებნენ ახლობლები:

ზაზა დათვი, მოფუსფუსე ბებო დათვი,
ბიძა დათვიც შეეგება (ეურში გეტყვით:
კეთილია, მაგრამ ცოტა ბედოვლათი).

- ბებო დათვი ცხელ თონეში რას დააცხობს?

- თაფლაკვერსა.

- ვის მიაერთმევს, ხომ არ იცით?

- ანაბელსა.

- ზაზა დათვი, ზაზა დათვი რას აჩუქებს?

- ფიჭით თაფლსა.

- კიდევ, კიდევ?

- ჭინჭებიან ტიკინასა.

- ბიძა დათვი რას ვიზამო, მაგ ზარმაცმა?

- მაგას ვენდოთ?

„გაუუკეთებ რკოს ზარბაზანს,
მაცადეთო!“

...მერე ისევ სათამაშო მატარებლით.

ანას სახლში დაბრუნდება ანაბელი.

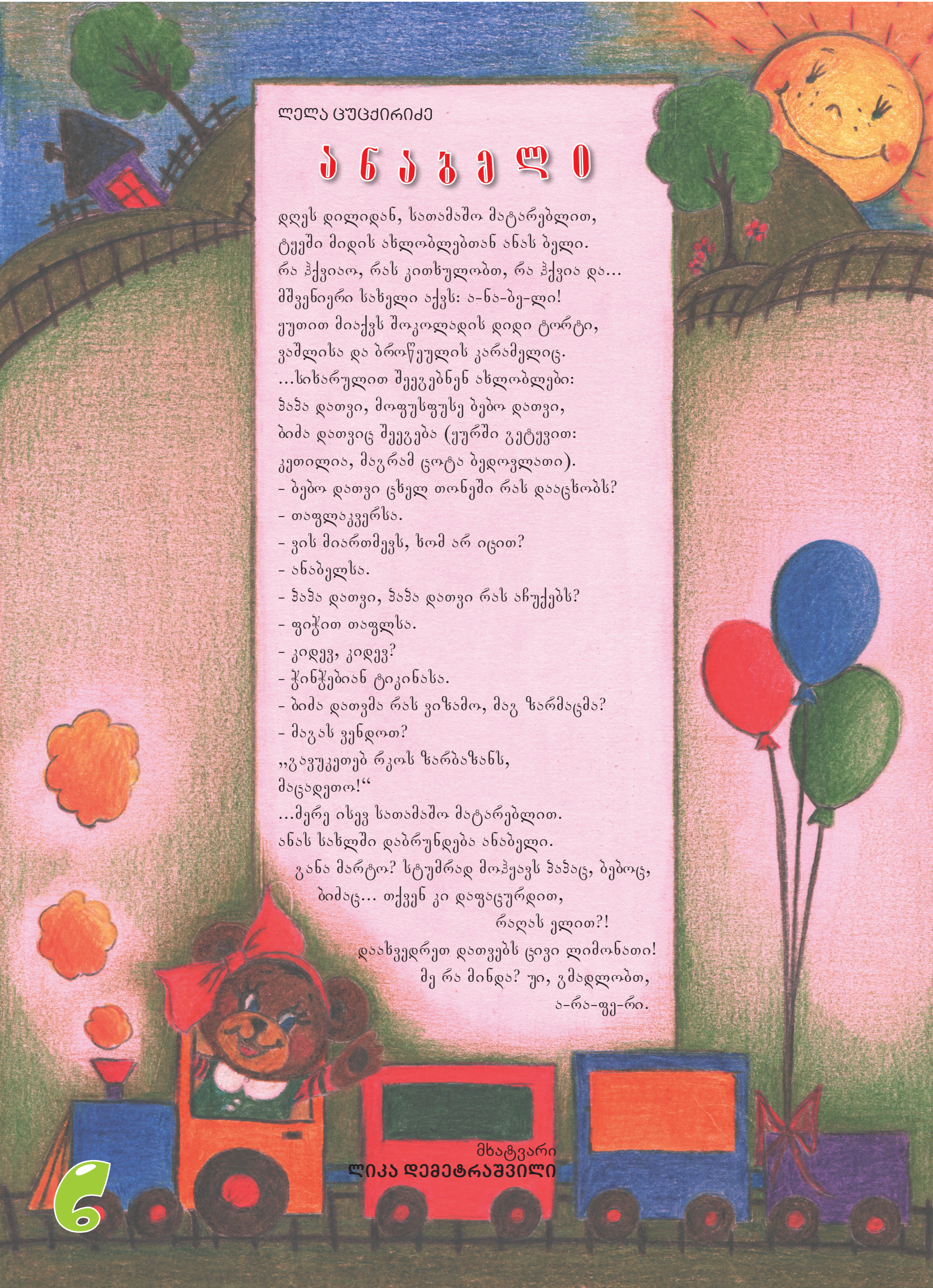
განა მარტო? სტუმრად მოჰყავს ზაზაც, ბებოც,
ბიძაც... თქვენ კი დაფაცურდით,
რალას ელით?!

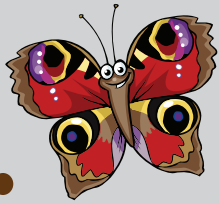
დაახვედრეთ დათვებს ცივი ლიმონათი!

მე რა მინდა? უი, უმაღლობთ,
ა-რა-ფე-რი.

მხატვარი

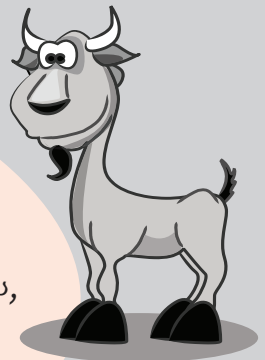
ლიკა დემეტრაშვილი

გამოცანები

მზია ჩხეტიანი

***

ვინმე ბურძგლა ბუძგურია,
ერთობ დიდი უჟმურია!
- გულთბილ სალამს არად აგდებს,
შენ იქნები... ის იქნება...
გზვდება, ხელს არ ჩამოგართმევს,
იკუმშება, იჩხვლიტება.

***

- მეფე ვაარ! - ის რომ ღრიალით
დაიქუხებს და დასძახებს,
გარს ყველა სულდგმულს კი არა,
ქვას და ხეს ააცახცახებს...

***

ერთი პატარა ყაჩალი
ჩვენს სახლ-კარს შემოეჩვია,
ჩვენს ყველ-პურს, ბურღულს,
თხილ-კაკალს
არაფერი არ ერჩია...
გვძარცვავდა, როცა გვეძინა...
და რომ გვეღვიძა, - მაშინაც,
ვერც ერთმა გმირმა, ვაჟკაცმა,
ვერაფრით ვერ შეაშინა...
აგვიკლო, ხელში შეგვიკლა,
გაგვაჩანაგა კინალამ,
მაგრამ კნუტი რომ გვაჩუქეს,
მას მერე აღარ გვინახავს.

***

- ერთი შეხე ამ დრუნჩიანს,
ეს რა სქელი ტყაპუჭი აქვს!
- რომ შემცივდა, არ მათხოვა...
- ალბათ გულმა არ ურჩია...
- მე არ მიყვარს... შენც გთხოვ, მეტად
არ მიხსენო ეგ ქვანვია!
- ვაახ! ტყაპუჭს რას გათხოვებდა,
ზამთარ-ზაფხულ ზედ აცვია!..
და ნუ ხუმრობ! ჰკითხე ამ ტყეს, -
თუ მას ვინმე მორევიდა...
რასაც დაჰკრავს, იქვე დასცემს,
იმისთანა ტორები აქვს.

***

თოვლში მიხტოდა გრძელყურა,
თავზე ქუდი არ ეხურა...
სკუპ-სკუპით, გრძელი ნახტომით
მალე ტყეს მიაშურა და
ვთქვი, - ამ ყურების პატრონი
ქუდს როგორ დაიხურავდა?

***

წვერს კი ატარებს კაცურად,
ნამუსის ქუდი არ ხურავს! -
სხვის ბაღჩა-ბოსტანს აწყდება
აშკარად, განა - მალვით!
სულ: მეე და მეეო, ამქვეყნად
სხვას არ დაგიდევთ არვის.

ძველი ტრადიციის მხარე ვიხიბნი ძველი
მოქონების ნიშნად აღიზიანებული **ცეკვი**.

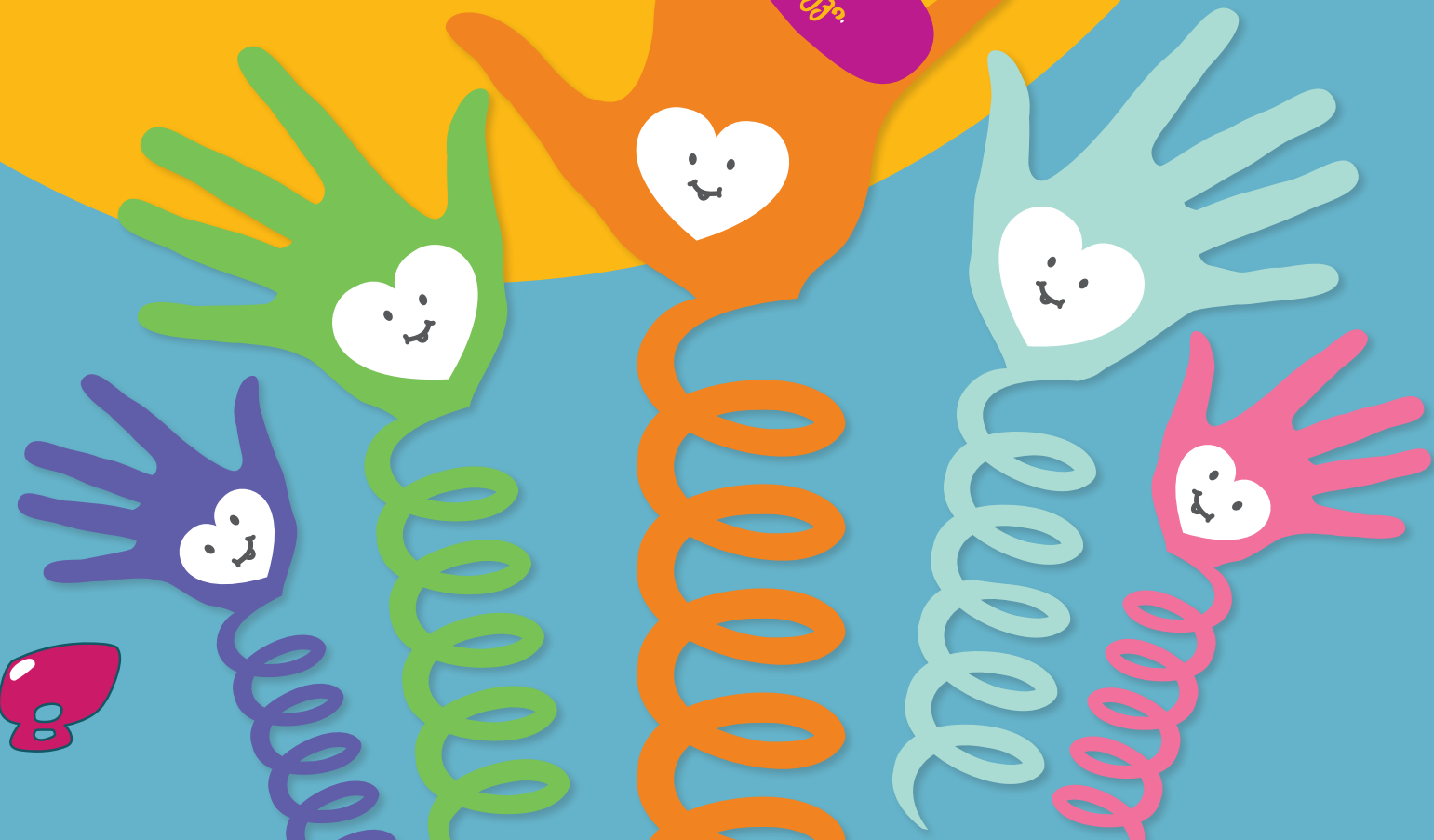
სელის ბუკი

ცხოვრების გზაზე სუფთაობის მაჭვენებელი
გახდება ჩემგან სამარცხვინორ **სახვენებელი**.

სუ გგონიათ სურც ჭობი და სურცა მიითი
ძმათა ხარდი ბელორია **მუათითი**.

მეზობლებზე ნაქოები ვარ ვანა ზითი?
ვინ რამარქვა, რად რამარქვა **არათითი**.

ძაბარა ვარ, ვითა ლეშვი
და სახელოდ შევა **სევი**.

რეპუტაცია მეტი

ძალიან საყვარელი ცუნცულიკაა ჩვენი თავუნა მაკო – თეთრი, ქათქათა, ვარდისფერი ნესტოებითა და მეტად მოხდენილი კუდით. მაკო პრანჭიკუდაა და მთელ დღეს სარკის წინ ატარებს. უამრავი ბაფთა აქვს: ჭრელი, დაწინკლული, ვარდისფერი, ცისფერი, იისფერი... და ვინ მოთვლის, კიდევ რამდენი. დადგება სარკის წინ და ბაფთას ხან თავზე დაისკუპებს, ხან კუდზე. ყველა უხდება და მასაც უხარია. ბაფთები პეპლებივით წამოსკუპდებიან და მაკოსაც თავი პეპელა ჰგონია. დახუჭავს თვალებს და ჰერი... გაჰყვება „პეპლებს“ ცისკენ. მიწისკენ არც კი იყურება, ცისკენ მიუწევს გული, თვალდახუჭული მიფრინავს თავისი ვარსკვლავისკენ... ვარსკვლავისკენ, რომელსაც ყოველდღე სოროს კუნჭულიდან შესცქერის და შესტრფის; მოსწონს მისი სიკაშკაშე – ნეტავ, ძალიან შორს არის? – ფიქრობს მაკო, ცის ლაჟვარდში იძირება... და მიფრინავს...

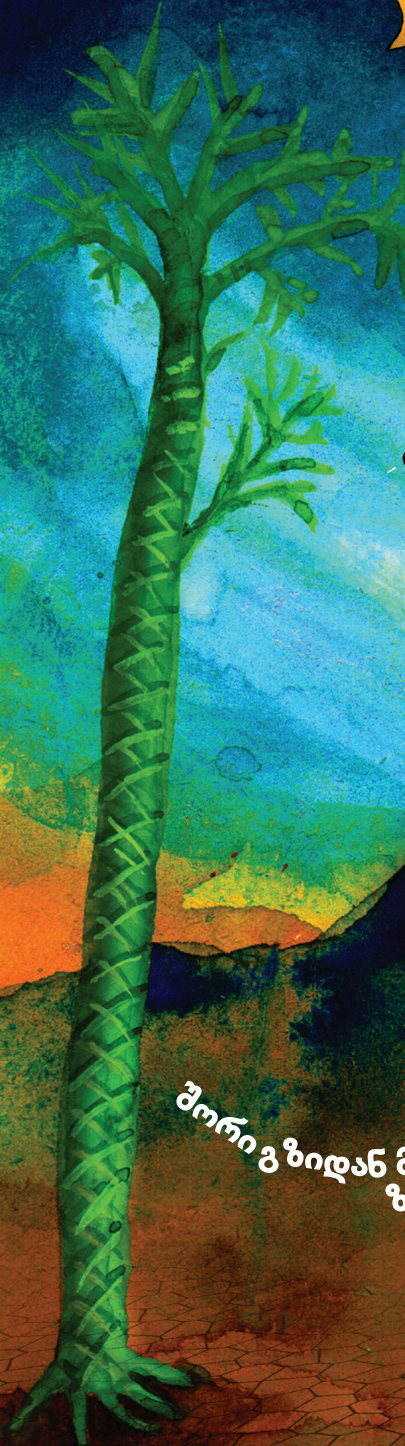
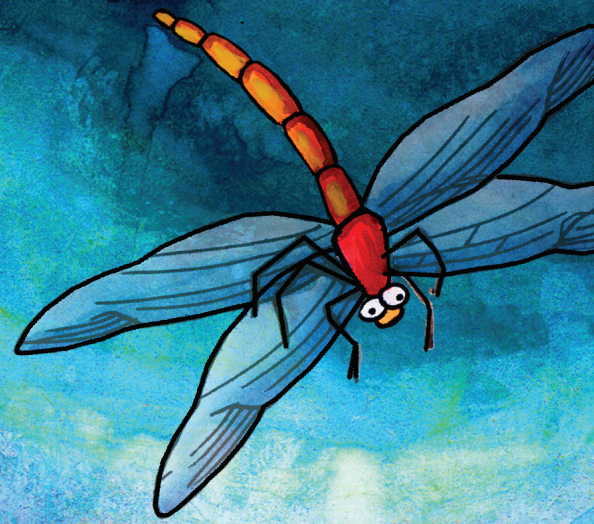
ტექსტის ავტორი და მხატვარი
დარეჯან ჭილაშვილი

ვასილ გულაური

მზავი ნახუნდიან

ბიჭვიანი ლეხი

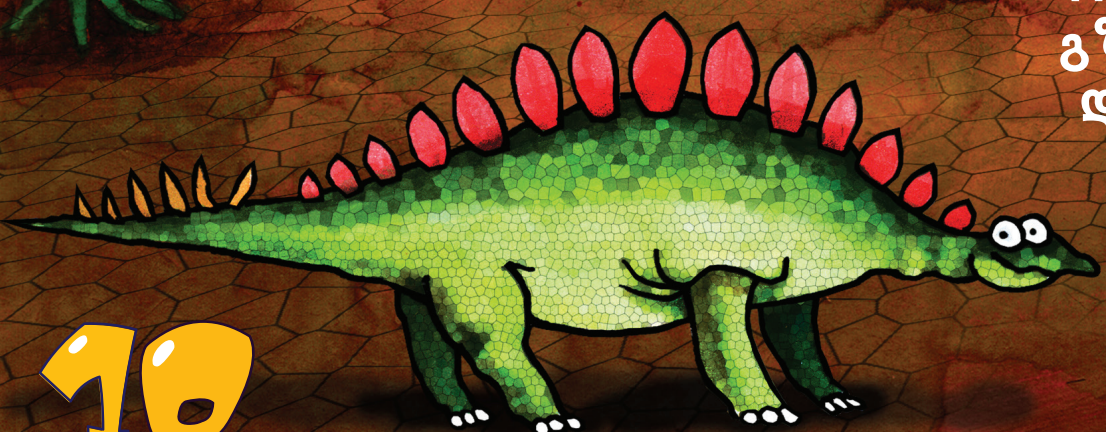

მორი გიდან მოდის მგზავრი – მოაბიჯებს დინოზავრი, ზოგჯერ დახტის აცა-ბაცა, გ
ზოგი არის უწყინარი, ზოგიერთი – აბეზარი: დიპლოდოკოს

ნოტოზავრი, სტეგოსავრი

ზოგი და დის სმელეთზე და
ზოგიერთი წყალში
საიმედო ჯავშანი აქვს
ნიცავს მამაცურად

შო- მო-
რი დის
გბი- მგზავ-
დან ვრი

გილიონი წელი წავსი
— სიყვარული, განუყოფელი

მოგწერ ალმა-დალმა დადის, განუყოფელი
კი, ტერაპოდი
კოზავრი

მათავს
ქაღ. რიდი
ხვლიკი
დინო-
ზავრი.

მხატვარი
ლამა სულავეური

სოფელთა სსოვროება

დინოზავრი (Dinosauria)

სამეფო - ცხოველები

ტიპი - ქორდიანები

ქვეტიპი - ხერხემლიანები

დინოზავრები, ანუ „საზარელი ხვლიკები“ (ეს ტერმინი ინგლისელმა მეცნიერმა, რიჩარდ ოუენმა შემოიღო 1842 წელს) ჩვენს პლანეტაზე ადამიანის წარმოშობამდე ძალიან დიდი ხნით ადრე, დაახლოებით 230-65 მილიონი წლის წინათ ცხოვრობდნენ.

ისინი ბინადრობდნენ სხვადასხვა საარსებო გარემოში – წყალში, ხმელეთზე და ჰაერში. ნამარხი ნაშთების აღმოჩენის შედეგად გაირკვა, რომ ზოგი დინოზავრი უზარმაზარი იყო, ზოგი – ძალიან ჭატარა, მათი სიგრძე 20 სანტიმეტრიდან 35 მეტრამდე მერყეობდა. იყვნენ საშინელი, მტაცებელი და მშვიდობიანი, ბალახისმჭამელი დინოზავრები. აღმოჩენების საფუძველზე მეცნიერებმა აღადგინეს ამ ქვენარმავლების ჩონჩხი.

დინოზავრთა რისხვა

ტირანოზავრი ყველაზე ძლიერი და სისხლისმსმელი მტაცებელი იყო. მას ვეებერთელა ბასრი კბილები და ბრჭყალები ჰქონდა. მძლავრი კუნთოვანი ფეხები მსხვერპლის დევნაში ეხმარებოდა, ხოლო დიდი კუდი – მანევრირებასა და წონასწორობის დაცვაში. ტირანოზავრის საშუალო წონა 7 ტონას აღემატებოდა.

დღემდე მეცნიერები მას პლანეტის ყველაზე ძლიერ მტაცებლად მიიჩნევენ.

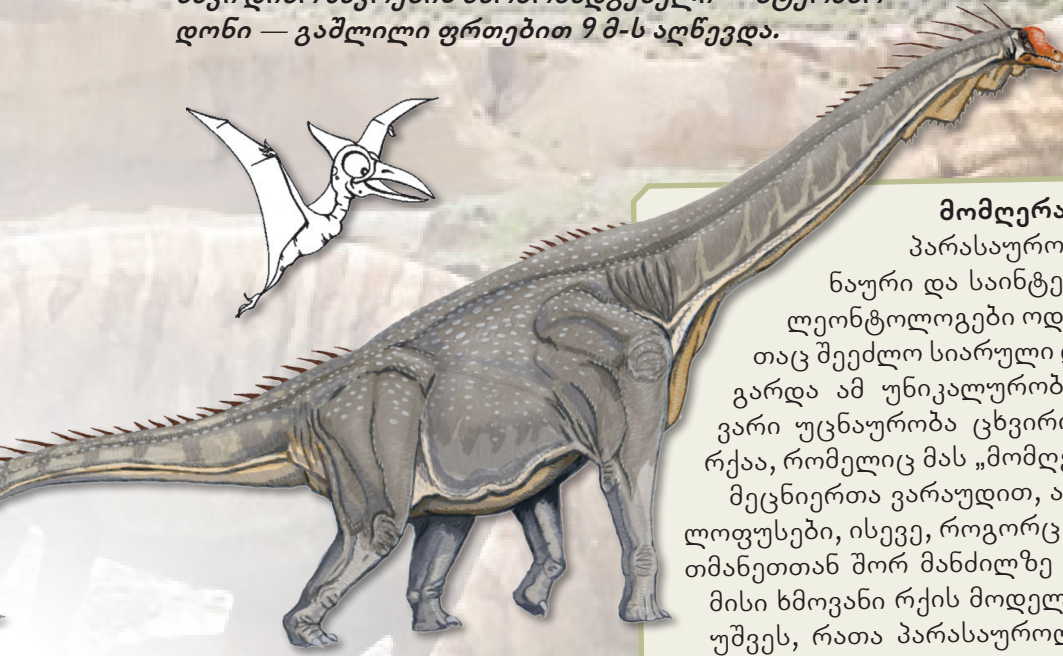
გრძელკისერა ბალახისმჭამელები

ზავროპოდები ყველაზე დიდი დინოზავრები და, ლურჯი ვეშაპის შემდეგ, ყველაზე დიდი ცხოველები იყვნენ. მათი სიგრძე თავიდან კუდამდე 23-დან 27 მეტრამდე მერყეობდა, წონა კი 25 ტონას აღწევდა. ზავროპოდების ჯიშს მიეკუთვნებიან ბალახისმჭამელი ბრონტოზავრები, ბრაქიოზავრები და ა. შ.

ბრონტოზავრის ჩონჩხის მიხედვით თუ ვიმსჯელებთ, მას დანარჩენი სახეობებისგან განსხვავებული სასიცოცხლო სისტემა ჰქონდა: როგორც ჩანს, ეყრდნობოდა ოთხივე ფეხს, რომლებიც კლანჭებით კი არა, სპილოს ფეხების მსგავსად ბოლოვდებოდა. ფეხის კუნთებიც ნაკლებად განვითარებული ჰქონია და ამიტომ სწრაფად გადაადგილებას ვერ შეძლებდა. სამაგიეროდ, ზავროპოდებს კისრის და კუდის ძლიერი კუნთები ჰქონდათ. მხოლოდ ასე თუ შეძლებდნენ, დაეჭირათ გრძელი კისერი, რომლის მეშვეობითაც ყველაზე მაღალი ხის ფოთლებსაც უპრობლემოდ სწვდებოდნენ. მასიური კუდით კი წონასწორობას იცავდნენ.

იცი თუ არა, რომ...

მფრინავი დინოზავრები ჰაერში ცხოვრებას იყვნიენ შეგუებული. თითების წაგრძელებულ ძვლებსა და სხეულს შორის მათ ჰქონდათ საფრენი აპკი. საინტერესოა, რომ მათ ფრენა მხოლოდ ქარის დახმარებით შეეძლოთ. მფრინავი დინოზავრების წარმომადგენელი — პტერანოდონი — გაშლილი ფრთებით 9 მ-ს აღწევდა.

მომღერალი დინოზავრი

პარასაუროლოფუსი ერთ-ერთი ყველაზე უცნაური და საინტერესო დინოზავრია, რომელსაც პალეონტოლოგები ოდესმე გადაყრიან. მას უკანა ფეხებითაც შეეძლო სიარული და წინა კიდურების დახმარებითაც. გარდა ამ უნიკალურობისა, პარასაუროლოფუსების მთავარი უცნაურობა ცხვირის ძვალზე ამოზრდილი ჩახვეული რქაა, რომელიც მას „მომღერალ დინოზავრად“ აქცევს.

მეცნიერთა ვარაუდით, ასეთი ინსტრუმენტით პარასაუროლოფუსები, ისევე, როგორც დელფინები, ულტრაბგერებით ერთმანეთთან შორ მანძილზე კონტაქტს ამყარებდნენ. როდესაც მისი ხმოვანი რქის მოდელში მეცნიერებმა ჰაერის ნაკადი გაუშვეს, რათა პარასაუროლოფუსის ბგერა მიეღოთ, შედეგმა ყოველგვარ მოლოდინს გადააჭარბა: ადამიანმა მილიონობით წლის წინათ შეწყვეტილი ხმა პირველად გაიგონა.

სმელეთის დინოზავრების გარდა იყვნენ წყლის დინოზავრები, რომელთა კიდურებს ფარფლების მსგავსი აგებულება ჰქონდა. სტენოპტერიპუსს ჰქონდა დიდი სხეული და კარგად ცურავდა, მისი კბილებისა და ყბების აგებულებით შეიძლება დავასკვნათ, რომ ისინი მტაცებლები იყვნენ.

სისასტიკით ცნობილი მდედრი ტირანოზავრები ძალიან მგრძობიარენი იყვნენ თავიანთი პირმშოს მიმართ. კვერცხის დადებამდე ისინი აკეთებდნენ „ბუდეს“ და ფოთლებით ნიღბავდნენ. მომდევნო ორი თვის განმავლობაში დედა არ ტოვებდა ინკუბაციის ადგილს, საკვებზეც კი უარს ამბობდა, რადგან ბუდეს ლეშისმჭამელები ეტანებოდნენ. მას შემდეგ, რაც პატარა დინოზავრები დაიბადებოდნენ, დედა იცავდა და კვებავდა თავის პირმშოებს, მაგრამ ორი თვის შემდეგ ტოვებდა მათ.

დაზუსტებით ჯერ კიდევ არ არის ცნობილი, რატომ გადაშენდნენ დინოზავრები. სავარაუდოდ, ეს მოვლენა უკავშირდება გლობალურ ბუნებრივ კატასტროფას, რამაც გამოიწვია დედამიწაზე კლიმატის ცვლილება. შედეგად, ფლორისა და ფაუნის ბევრი სახეობა გადაშენდა. მეცნიერები ფიქრობენ, რომ დინოზავრების ამონყეცისა და გადაშენების მიზეზიც მცენარეული საფარისა და კლიმატის შეცვლა და სხვა არახელსაყრელი ფაქტორები გახდა.

ფერდინანდის ამბავი

ოდესღაც ესპანეთში ცხოვრობდა ბოჩოლა, სახელად ფერდინანდი.

სხვა ხბოები რომ გამუდმებით დარბოდნენ, ხტუნავდნენ და ირქინებოდნენ, ფერდინანდს წყნარად ყოფნა და ყვავილთა სურნელით ტკბობა ერჩია.

საძოვარზე კორპის ხის ქვეშ ჰქონდა საყვარელი ადგილი შერჩეული. შეეძლო, საათობით მის ჩრდილქვეშ მჯდარიყო და ყვავილების სურნელით დამტკბარი ჰაერით ესუნთქა. ხანდახან დედიკო, ჭრელი ძროხა, შემფოთებოდა ხოლმე: ნუხდა, ასე განმარტოებით რომ იყო მისი შვილი.

– რად არ დარბობხარ და არ თამაშობ სხვა ხბოებთან ერთად? არც ირქინები და არც ხტუნავ...

მაგრამ ფერდინანდი მხოლოდ თავს გადააქნევდა:

– ასე უფრო მომწონს – ყვავილების სურნელში წყნარად ყოფნა მირჩევნია.

და დედაც მშვიდდებოდა. იგი კეთილი და ყველაფრის გამგები დედა იყო, თუმცა ძროხა ერქვა, მაგრამ ხვდებოდა, რომ მისი შვილისთვის ჯობდა, იქ ყოფილიყო, სადაც უკეთ გრძნობდა თავს.

დრო გადიოდა, ფერდინანდი გაიზარდა და ძალიან დიდი, ძალიან ძლიერი ხარი გახდა.

დანარჩენი მოზვრები, ყოველდღე მასთან ერთად საძოვარზე რომ ბალახობდნენ, რქენაში ვარჯიშობდნენ, შუბლით ეხეთქებოდნენ და რქებს ფერდებში უყრიდნენ ერთმანეთს, იმ მშვენიერ დღეზე ოცნებობდნენ, მადრიდში ხართა ბრძოლებზე წასაყვანად რომ შეარჩევდნენ.

ფერდინანდი კი ძველებურად კორპის ხის ქვეშ იჯდა და ყვავილთა სურნელით ტკბებოდა.

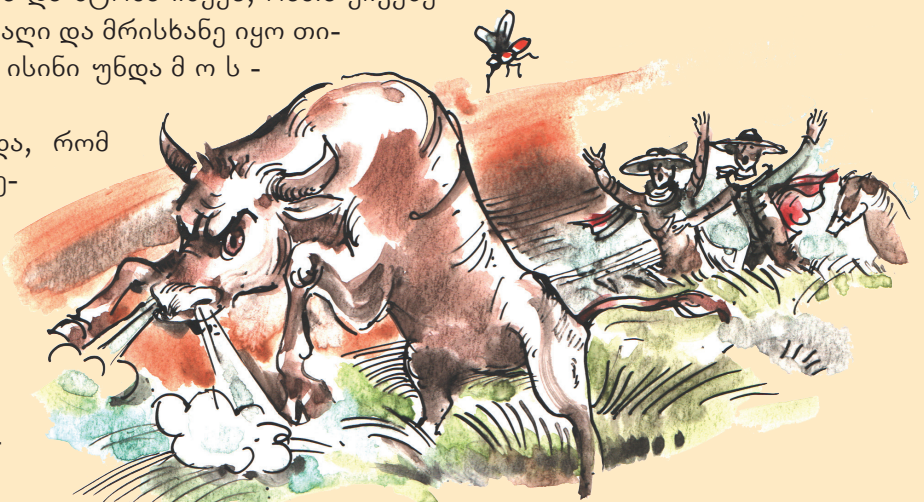
და აი, ერთხელაც უცხო კაცები გამოჩნდნენ. ხუთნი იყვნენ.

თავზე სასაცილო ქუდეები ეხურათ – ბრძოლისთვის ყველაზე დიდი, ყველაზე სწრაფი და ყველაზე მძვინვარე ხარი უნდა შეერჩიათ.

ხარებმა სირბილი, რქენა და ხტომა იწყეს, რათა ეჩვენებინათ, თუ რა ძლიერი, ყოჩაღი და მრისხანე იყო თითოეული და რომ სწორედ ისინი უნდა მოსწონებოდათ.

ფერდინანდმა კი იცოდა, რომ არავინ მიაქცევდა ყურადღებას. მისთვის ეს ისედაც სულ ერთი იყო, ამიტომ მშვიდად გაემართა საყვარელი კორპის ხისკენ და ჩრდილქვეშ მოიკალათა.

ეს კია, არ დაუხედავს, რაზე წამოწვა და იმის ნაც-

ვლად, რომ ნაზ, გრილ ბალახზე წამოკოტრია-
ლებულიყო, ბზიკს დაანვა.

თქვენ რომ ბზიკი იყოთ და ხარი დაგანვეთ,
რას იზამთ?

რალა თქმა უნდა, უკბენთ და ბზიკმაც ფერ-
დინანდს მწარედ უკბინა.

ო, რა მწარედ უკბინა!!!

ო, როგორ ემწარა!!!

ფერდინანდი საშინელი ბლავილით წა-
მობტა!..

ისე ქშენდა და სტვენდა, ისე ხტუნავდა
და რქებითა და ფლოქვებით ისე თხრიდა მი-
წას, გეგონებოდათ ეშმაკეულიაო...

გაცოფებული ფერდინანდის დანახვაზე კაცებმა აღტაცებით შეჰყვირეს:

– აი ის, ყველაზე დიდი და მრისხანე ხარი! სწორედ ასეთი გამოდგება მადრიდში...

ფერდინანდი ოთხთვალაში ჩასვეს და მადრიდს გაამგზავრეს, რათა ხართა ბრძოლის დღის-
თვის მიესწროთ.

დიდებული დღეც გათენდა! დროშების ფრიალით, ორკესტრის ბრაზუნით! ლამაზმანებს
თმებში სურნელოვანი ყვავილები ჩაენნათ...

საზეიმო მსვლელობა გაემართა არენისკენ, სადაც ხართა ბრძოლა უნდა გამართულიყო.

პირველი ბანდერილიეროები გამოჩნდნენ, წვეტიანი და ფერად-დერადი ბაფთებით მორთუ-
ლი დაშნებით. ეს დაშნები ხარისთვის ფერდში უნდა ჩაესოთ გასაბრაზებლად. მათ მოჰყვებოდ-
ნენ გაძვალტყავებულ ცხენებზე ამხედრებული პიკადორები, რომელთაც გრძელი შუბები მოე-
მარჯვებინათ ხარის დასაჩხვლეტად და გასამწარებლად.

სულ ბოლოს მატადორი მოაბიჯებდა ამაყად – ნამდვილი ვაჟკაცი, რომელიც დროდადრო
მშვენიერ ქალბატონებს თავის დაკვრით ესალმებოდა. მას მენამული მოსასხამი მოეხურა, ხო-
ლო ხელთ დაშნა ეპყრა წარმოდგენის ბოლოს ხარის გასაგმირავად.

დასასრულ ხარიც გამოჩნდა.

აბა, თუ მიხვდებით, რომელი ხარი იყო?

რალა თქმა უნდა, ფერდინანდი...

ახლა მას ფერდინანდ-სასტიკი ერქვა და ყველა ბანდერილიეროს, ყველა პიკადორს ეშინოდა
მისი, მატადორსაც კი შიშით გული მისდიოდა...

ფერდინანდი არენის შუაგულში გამოიჭრა. პუბლიკამ ერთხმად იხუვლა და ტაში შემოჰკრა.
ყველა ელოდა, რომ გაავეებული ხარი რქებით გადათხრიდა მთელ მოედანს...

მაგრამ ფერდინანდმა შუაგულ არენიდან თვალი მოჰკრა მშვენიერ ქალბატონთა თმაში ჩან-
ნულ ყვავილებს, იქვე, ქვიშაში ჩაიკეცა და ყვავილთა სურნელი ღრმად შეისუნთქა.

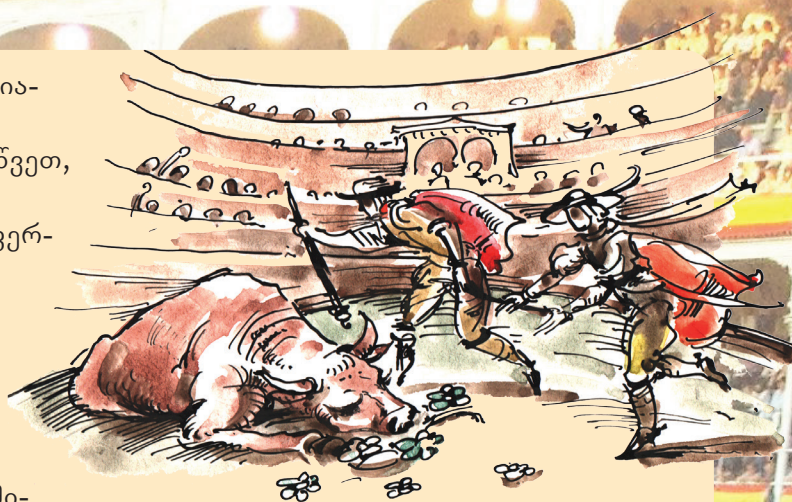
მას არ სწაღდა არც ბრძოლა და არც სისასტიკე!..

რამდენი არ უჩიჩხინეს, მაინც იჯდა და ყვავილების სურნელით ტკბებოდა.

ბანდერილიეროები სულ გამწვანდნენ ბრაზისგან, პიკადორები აღშფოთებისგან გაგიჟდნენ,
ნაწყენი მატადორი კი მრისხანედ გაჰყვიროდა – მან ხომ ვერც მენამული მოსასხამი ააფრიალა
და ვერც ბრწყინვალე დაშნის ტრიალით მოიწონა თავი.

ბოლოს და ბოლოს ფერდინანდი უკან დააბრუნეს.

რამდენადაც ვიცი, ახლა ძველებურად თავისი საყვარე-
ლი კორპის ხის ქვეშ ზის და ყვავილთა სურნელით ტკბება.
და ის ბედნიერია!

თარგმნა **მანანა თავზაქა**

ოცეულების რაოდენობას გვიჩვენებს, ამიტომ ეს რიცხვი ასე იშიფრებოდა: $13 \times 20 + 11 = 271$. უფრო დიდი რიცხვებისთვის წესები უფრო რთულდებოდა.

თანამედროვე ციფრები ძველ ინდოეთში გამოიგონეს, რომაულ ნუმერაციაში პირველი სამი რიცხვი ასე აღინიშნება: I, II, III.

ინდოელებიც თითქმის ანალოგიურად, ოდნავ განსხვავებით აღნიშნავდნენ ამ რიცხვებს: I, II, III. დროთა განმავლობაში ჰორიზონტალურმა ხაზებმა ასეთი სახე მიიღო: I, Z, 3. საიდანაც უკვე კარგად ჩანს ამ რიცხვების თანამედროვე მოხაზულობის კონტურები.

თანამედროვე ციფრები გაჩნდა ძველ ინდოეთში უკვე ჩვენი ნელთალრიცხვის VI საუკუნეში. იმ სწავლულების სახელები, რომლებიც ამ უაღრესად მნიშვნელოვანი აღმოჩენის სათავეებთან იდგნენ, კაცობრიობისთვის ცნობილი არ არის.

ინდური ნუმერაცია მოსახერხებელი გამოდგა არითმეტიკული ოპერაციების შესრულებისას. არაბებმა მაშინვე გადაიღეს ეს ციფრები და ისინი ჯერ VII-VIII საუკუნეების არაბ სწავლულთა ხელნაწერებში გამოჩნდა, შემდეგ კი მთელ აზიაში გავრცელდა. X-XIII საუკუნეებში ამ ციფრებმა ევროპამდეც მიაღწია, მაგრამ ევროპელებმა ვერ შეძლეს გაეთავისებინათ ის უდიდესი უპირატესობა, რაც ინდურ ნუმერაციას აქვს სხვა ნუმერაციებთან შედარებით. მხოლოდ XIX საუკუნის დასაწყისისთვის (წარმოუდგენლად დიდი დავიანებით) აღიარეს ის ევროპაშიც და დაიწყო მისი გამოყენება.

საბოლოოდ ციფრებმა მიიღო ის მოხაზულობა, რომელიც ყველა ჩვენგანისთვის არის ცნობილი, ხოლო სულ ბოლოს შეიმუშავეს ციფრების ელექტრონული ვერსიაც. ეს არის ციფრების მოხაზულობა, რომელსაც ყოველდღე ვხედავთ მეტროპოლიტენის სადგურებში, ავტობუსების გაჩერებების ელექტროტაბლოზე, მიკროკალკულატორის ეკრანზე.

მხატვარი თაა მიქაია

ჟონგლიერები

შეხედე, როგორ მოხერხებულად ჟონგლიერობს სამი ერთნაირი კუბით კლოუნი, რომლის თითოეულ გვერდზე წერია ციფრები 1, 2, 3, 4, 5, 6. გამოიცანი, რა ციფრი წერია კუბების ქვედა გვერდებზე.

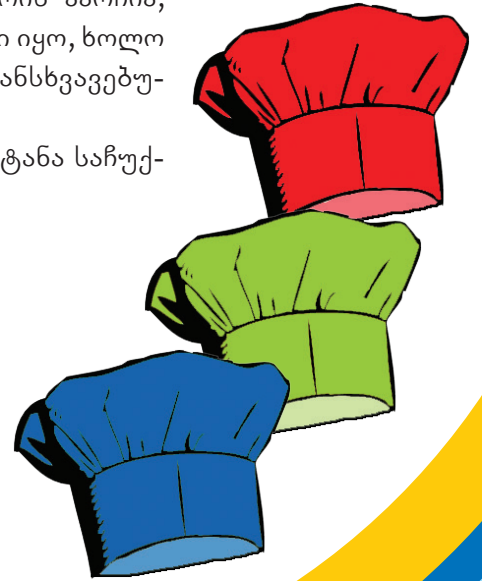
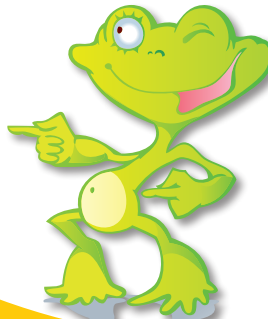
დაბადების დღე

პატარა გოჭუნას 5 წელი შეუსრულდა, დედა ღორმა შვილს დაბადების დღე გადაუხადა და სტუმრებიც დაუპატიჟა. სამმა სტუმარმა ერთნაირი საჩუქრები, ნითელი, მწვანე და ლურჯი ქუდეები და კაშნეები მოუტანეს იუბილარს, განსხვავება მხოლოდ ფერში იყო.

ბაყაყმა ქუდი და კაშნე ერთნაირი ფერის აარჩია, ძროხის საჩუქარში ნითელი ფერის არაფერი იყო, ხოლო ვირუკელამ აჩუქა მწვანე ფერის ქუდი და განსხვავებული ფერის კაშნე.

რომელმა რა ფერის ქუდი და კაშნე მოუტანა საჩუქრად გოჭუნას დაბადების დღეზე?

პეკი ნიკოლი

ქონსენონი

სედი

ანდრია

ნიკოლი

ნაზი

ჩემს პატარებს

ისე მიყვარხართ, ისე,
მიჭირს გრძნობების ასხნა,
თქვენ ხართ ცხოვრების აზრი,
სიკვდილისაგან დახსნა.

მიყვარხართ ძიელო გულთო,
მინდა გახსოვდეთ მარად,
მაგრამ ვერ გხედავთ ხშირად
და ეს გულში მაქვს დარდად.
რა შემიძლია მეტი:

გლოცავთ დღითა და ღამით
და მართლა უფაღს შევთხოვ
წმინდა გაბეურით წყალი.

თქვენი ბებო

მთავარი რედაქტორი: დოდო ნიჟიანიძე
ნახატი ყდაზე: ლაშა სულაკაურის

ჟურნალი გამოდის ინდივიდუალური მენაშენეთა ამხანაგობა „ედემის“ ფინანსური მხარდაჭერით

<http://www.dila.ge>, ელ-ფოსტა: dila1904@yahoo.com
ფასი: 2 ლარი